
IshvaraproktaM Masashivaratripujopadesham

ઈશ્વરપ્રોક્તં માસશિવરાત્રિપૂજોપદેશમ્

Document Information

Text title : IshvaraproktaM Masashivaratripujopadesham

File name : IshvaraproktaMmAsashivarAtripUjopadesham.itx

Category : shiva, shivarahasya, puJA, upadesha, advice

Location : doc_shiva

Transliterated by : Ruma Dewan

Proofread by : Ruma Dewan

Description/comments : shrIshivarahasyam | mahAdevAkhyah ekAdashamAMshaH | adhyAyaH 33

mAsashivarAtri sodyApanavratathakatham | vAvRittashlokaH ||

Latest update : October 29, 2024

Send corrections to : sanskrit at cheerful dot c om

This text is prepared by volunteers and is to be used for personal study and research. The file is not to be copied or reposted without permission, for promotion of any website or individuals or for commercial purpose.

Please help to maintain respect for volunteer spirit.

Please note that proofreading is done using Devanagari version and other language/scripts are generated using **sanscript**.

November 2, 2024

sanskritdocuments.org

ઈશ્વરપ્રોક્તં માસશિવરાત્રિપૂજોપદેશમ્

(શિવરહસ્યાન્તર્ગતે મહાદેવાખ્યે)

- શિવપાર્વતીસંવાદે -

શિવ ઉવાચ ।

માસિ માસ્યપિ દેવેશિ કુર્યાચ્ચૈવ ચતુર્દશીમ્ ।

સા માસશિવરાત્રીતિ કથિતા કૃષ્ણપક્ષગા ॥ ૧ ॥

ચૈત્રાદિકૃષ્ણપક્ષેષુ તત્તન્માસિ ચતુર્દશીમ્ ।

પ્રાપ્ય સમ્પૂજયેદ્દેવં લિંગમૂર્તિં સદાશિવમ્ ॥ ૨ ॥

રાત્રૌ ચતુર્ણામૈષુ પૂજયેદ્ધિલ્વ પત્રકૈઃ ।

એક ભુક્તેન નક્તેન સોપવાસેન વા શિવે ॥ ૩ ॥

તત્ર કૃષ્ણચતુર્દશ્યાં સાયં શૌચં નિવર્ત્ય ચ ।

નદ્યાં વા દેવખાતે વા સ્નાયાન્મન્ત્રૈઃ કુશૈર્યુતઃ ॥ ૪ ॥

ધૃતવાસા ભસ્મયુતસ્ત્રિપુણ્ડ્રાક્ષધરો ભવેત્ ।

સંશોધ્ય કલશં શુદ્ધં સ્વયમમ્બુ પ્રસાધયેત્ ॥ ૫ ॥

વસ્ત્રપૂતં તદા દેવિ સુપુષ્પાણિ તદા વ્રતી ।

ગૃહીત્વા નિયમોપેતો ગૃહે વાપિ શિવાલયે ॥ ૬ ॥

સંશોધ્ય ગોમયામ્ભોભિઃ સ્થણ્ડિલં શિવપૂજને ।

વિતાનપુષ્પમાલાદ્યં મણ્ડપં પરિકલ્પયેત્ ॥ ૭ ॥

પીઠં તત્ર નિધાયૈવ પ્રાઙ્મુખોદઙ્મુખોડપિ વા ।

ચેલાજિનકુશઃ સ્થિત્વા સમ્પ્રાધાર્યાચમં શિવે ॥ ૮ ॥

પ્રક્ષાલ્ય ધાતુપાત્રાણિ નવાનિ કલશં તથા ।

શઙ્ખં ચ દીપધૂપૌ ચ સ પુષ્પામ્બૂનિ સાધયેત્ ॥ ૯ ॥

पञ्चामृतं पञ्चगव्यं तथा कृत्स्नं शिवे ।
 गन्धपुष्पाक्षतांस्तत्र संस्थाप्याथ निवेदनम् ॥ १० ॥
 ताम्बूलं चैव वासोऽथ रत्नालङ्कृतानि य ।
 सङ्कुल्य नियमोपेतो मासिकी शिवरात्रिकाम् ॥ ११ ॥
 ततोऽथ प्रथमे यामे सम्पूजयैव मधेश्वरम् ।
 पञ्चाक्षरशतं जप्त्वा साङ्गान्यासं मधेश्वरि ॥ १२ ॥
 कलशं पूज्य शङ्खं च गन्धपुष्पाक्षतादिभिः ।
 अङ्गेषु भावयेद्देवांस्ततः प्रजननेति च ॥ १३ ॥
 लिङ्गसंस्थं मण्डपमेवं ध्यायेत्त्वया सः ।
 साम्भं त्रिंशत् यन्द्राङ्गं नीलकण्ठं पिनाकिनम् ॥ १४ ॥
 वरदाभयदस्तं च मृगटङ्गधरं शिवम् ।
 नागयज्ञोपवीताढ्यं दिव्यालङ्कारभूषितम् ॥ १५ ॥
 सोमधामसमानास्यां नीलेन्द्रीवरलोचनाम् ।
 कुल्लङ्कारसङ्काशां सर्वाभरणभूषिताम् ॥ १६ ॥
 मङ्कुलसंस्थां त्वां ध्यायेत्साधकः परमेश्वरि ।
 तत्रान्यमना देवि पञ्चाक्षरपुरःसरम् ॥ १७ ॥
 समावाह्य ततो लिङ्गे वामनासापुटेन छि ।
 पाधाध्याय्यमनादीनि मूलमन्त्रेण दापयेत् ॥ १८ ॥
 पञ्चगव्यैर्विशोध्येशं ततः पञ्चामृतैरपि ।
 पुनः कृत्स्नैर्देवि गन्धपुष्पकुशोदकम् ॥ १९ ॥
 दद्यादनुक्रमेणैव रुद्रेणैवाभिषेचयेत् ।
 तदन्ते तर्पणं कुर्याद्भवाद्यैरष्टनामभिः ॥ २० ॥
 वाससा परिभूजयेत् पीठे संस्थाप्य पूजयेत् ।
 भस्मना यन्त्रेणापि अक्षताभिर्मण्डेश्वरम् ॥ २१ ॥
 बिल्वपत्रैः शिवे पुष्पैर्वासोऽलङ्कारभूषणैः ।
 निधनेत्यादिभिर्मन्त्रैर्बिल्वैः पुष्पैः प्रपूजयेत् ॥ २२ ॥
 शताष्टनामभिर्वापि पूजयेद्दिन्दुशेखरम् ।
 यतुर्दृश्यां तथा देवि नामभिश्च यतुर्दृशम् ॥ २३ ॥

પૂજયેદ્દ્વિત્વપત્રાઘૈર્નમોડન્તૈરેવમીશ્વરિ ।
 ચતુર્દશ્યાં મૃગધરમપામાર્ગેઃ પ્રપૂજયેત્ ॥ ૨૪ ॥
 અજૈકપાદહિર્બુધ્નો ભવઃ શર્વ ઉમાપતિઃ ।
 રુદ્રઃ પશુપતિઃ શમ્ભુર્મહેશઃ શિવ ઈશ્વરઃ ॥ ૨૫ ॥
 મહાદેવો હરો ભીમો નામાન્યેવં ચતુર્દશ ।
 એભિર્નામિભિરીશાનં ચતુર્દશ્યાં સુમૈર્યજેત્ ॥ ૨૬ ॥
 સાપૂપાજયં હવિર્દેવિ નિવેદ્ય પ્રણવેન હિ ।
 તામ્બૂલં દીપધૂપં ચ નીરાજનમથાયરેત્ ॥ ૨૭ ॥
 કર્પૂરખણ્ડદીપં ચ ઘૃતદીપૌ હિ દાપયેત્ ।
 સ્તોત્રૈઃ સ્તુવીતૈવમીશં પ્રદક્ષિણનમસ્કૃતૈઃ ॥ ૨૮ ॥
 છત્રં ચ ચામરં ચૈવ ધ્વજં વ્યજનમેવ ચ ।
 દધાસ્થિવાય દેવેશિ વાદ્યાનિ વિવિધાનિ ચ ॥ ૨૯ ॥
 નર્તનં કરતાલં ચ ઋક્સામાથર્વયાજુષૈઃ ।
 પુરાણૈરિતિહાસોત્થૈઃ સ્તોત્રવર્યૈઃ સ્તુવીત ચ ॥ ૩૦ ॥
 નમઃ શિવાયાથ નમઃ શિવાયૈ
 નમોડસ્તુ ગૌર્યૈ શશિશેખરાય ।
 નમોડસ્તુ દેવ્યૈ ચ નમોડસ્તુ શમ્ભવે
 નમમોડસ્તુ દેવાય નમોડસ્તુ દેવ્યૈ ॥ ૩૧ ॥
 નમઃ શિવાય પ્રણાતાર્તિહારિણે
 નમો જગજ્જન્મગતિપ્રદાયૈ ।
 નમોડસ્તુ વેદાય મહેશ્વરાય
 નમોડસ્તુગન્ધર્વગણસ્તુતાયૈ ॥ ૩૨ ॥
 નમઃ શિવાયાથ વિહારકારિણે
 નમો જનિત્ર્યૈ ભવમડ્ગલાયૈ ।
 નમોડસ્તુવિષ્ણવાદિપદપ્રદાય
 નમોડસ્તુ પાકારિમુખસ્તુતાયૈ ॥ ૩૩ ॥
 નમઃ શિવાયાન્તકગર્વહારિણે
 નમોડસ્તુ ભણ્ડાસુરખણ્ડનાયૈ ।

નમોઽસ્તુ વેદાન્તવચઃ સ્તુતાય

નમોઽસ્તુ સત્કેસરિવાહનાયૈ ॥ ૩૪ ॥

નમઃ શિવાય પ્રમથાધિપાય

નમોઽસ્તુરુદ્રાણિ વરપ્રદાયૈ ।

નમોઽસ્તુ દેવાદિગણસ્તુતાય

નમોઽસ્તુ ભદ્રપ્રદમઙ્ગલાયૈ ॥ ૩૫ ॥

એવં સ્તુત્વા શિવૌ દેવિ ચતુર્દશ્યાં સદાશિવમ્ ।

પ્રહરે પ્રહરે ચાપિ એવમેવ યથાવિધિ ॥ ૩૬ ॥

દધાદર્ઘ્યં ક્રમેણૈવ પૂજાન્તે ચ મહેશ્વરિ ।

આધિવ્યાધિસમાયુક્તઃ ઋણદૌર્ભાગ્યપીડિતઃ ॥ ૩૭ ॥

દધાદર્ઘ્યં મહેશાય સુપ્રીતસ્તેન મે ભવેત્ ।

એવમેવાદર્ઘ્યદાનં ચ રાત્રૌ ચામચતુષ્ટયે ॥ ૩૮ ॥

માસિ માસિ મહેશાનિ કૃષ્ણપક્ષે વિશેષતઃ ।

ચૈત્રાદિસર્વમાસેષુ માસિ માસ્યસિતાસુ ચ ॥ ૩૯ ॥

એકં વા પ્રહરં પૂજાં યદિ કુર્યાચ્ચ નક્તભુક્ ।

એવં નરો વા નારી વા વિધવોપવનસેન્નિશિ ॥ ૪૦ ॥

સુકૃતૈર્લભ્યતે ભૂતા તસ્થામર્ચનમેવ મે ।

પુણ્યલક્ષ્મીશ્ચ લભ્યેત જપનામપ્રસાદતઃ ॥ ૪૧ ॥

બ્રહ્મા સ્વયં ચતુર્વક્ત્રઃ પચ્ચવક્ત્રઃ સ્વયં હરિઃ ।

અસિતાર્યાકૃલં શમ્ભોર્વક્તુ શક્તો ન પાર્વતિ ॥ ૪૨ ॥

બ્રહ્માણ્ડોદરમધ્યાનિ યાનિ તીર્થાનિ સન્તિ વૈ ।

સંસ્થિતાનિ ભવન્તીહ ભૂતાયાં પારણે કૃતે ॥ ૪૩ ॥

પરેધુઃ પૂજ્ય માં દેવિ યથા શક્ત્યા દ્વિજાર્યનમ્ ।

એવં ત્ર્યબ્દં દ્વાદશાબ્દં વ્રતં કુર્યાદ્વિધાનતઃ ॥ ૪૪ ॥

સંવત્સરં વા દેવેશિ આજન્મ મદ્ગણો ભવેત્ ।

ઉદ્યાપનવિધિં વક્ષ્યે ભૂતાયાં માસિ માસિ તે ॥ ૪૫ ॥

દેવ્યુવાચ ।

વ્રતસ્યોદ્યાપને દેવ કિં કર્તવ્યં ચ માનવૈઃ ।

કો વિધિઃ કાન્નિ દ્રવ્યાણિ કથં કાર્યં વદ પ્રભો ॥ ૪૬ ॥

ઈશ્વર ઉવાચ ।

શૃણુ કામ્યવિધિં ભદ્રે લોકાનાં હિતકામ્યયા ।

ચતુર્દશાબ્દં કર્તવ્યં માસભૂતાત્રતં શિવે ॥ ૪૭ ॥

એકભુક્તસ્ત્રયોદશ્યાં ચતુર્દશ્યામુષણમ્ ।

સમ્પાદ્ય સર્વસમ્ભારાન્મણ્ટપં તત્ર કારયેત્ ॥ ૪૮ ॥

વસ્ત્રૈઃ પુષ્પૈઃ સમાયુક્તં ફલપલ્લવશોભિતમ્ ।

તન્મધ્યે વિલિખેત્પદ્મં સર્વતોભદ્રમણ્ડલમ્ ॥ ૪૯ ॥

ધૂપદીપસમાયુક્તં કુમ્ભાષ્ટક વિરાજિતમ્ ।

આચાર્યં વરયેત્તત્ર ઋત્વિગ્નિઃ સહિતં શિવે ॥ ૫૦ ॥

શિવરૂપાશ્ચ તે વિપ્રાઃ પૂજ્યાશ્ચન્દનપુષ્પકૈઃ ।

અનુષ્ઠાતશ્ચ તૈર્વિપ્રૈઃ શિવમાવાહ્ય કુમ્ભકે ॥ ૫૧ ॥

અપ્રણં સજલં કુમ્ભં મૃન્મયં હેમતામ્રજમ્ ।

કુમ્ભોપરિ ન્યસેદ્દેવમુમયા સહિતં શિવમ્ ॥ ૫૨ ॥

સૌવર્ણં વાપિ રૌપ્યં વા તામ્રં મૃન્મયમેવ વા ।

રત્નાલકુરણૈર્યુક્તં વસ્ત્રૈઃ પુષ્પૈઃ પ્રપૂજયેત્ ॥ ૫૩ ॥

પ્રતિષ્ઠાધ્યાર્યચેન્મૂર્તિં સોમં દિક્ષાલકાનપિ ।

પરિતોડયસુ કુમ્ભેષુ પૂજયેન્મૂલમન્ત્રતઃ ॥ ૫૪ ॥

પૂર્વોદ્યુર્ગન્ધપુષ્પૈશ્ચ સોપવાસં પ્રપૂજયેત્ ।

ધૂપદીપૈશ્ચ નૈવેદ્યૈઃ ફલૈર્નાનાવિઘૈરપિ ॥ ૫૫ ॥

પ્રાતઃ સ્નાત્વા પરેદ્યુર્મા પૂજયેત્કૃતનૈત્યકઃ ।

ઋત્વિગાચાર્યસહિતો મૂર્તિં દિક્ષાલસંયુતામ્ ॥ ૫૬ ॥

પૂજયેદ્રન્ધપુષ્પાદ્યૈર્ધૂપં દીપં નિવેદયેત્ ।

નૈવેદ્યં ભક્ષ્યભોજ્યં ચ અપૂપાંશ્ચ ચતુર્દશ ॥ ૫૭ ॥

પ્રત્યેકં સુઘૃતાક્તાશ્ચ સ્વપ્ચયા ચ ચતુર્દશ ।

સ્વાશાખોક્તેન માર્ગેણ પ્રતિષ્ઠાપ્ય હુતાશનમ્ ॥ ૫૮ ॥

પરિસ્તીર્યં વિલાપ્યાજ્યં હવિઃ સંસ્કૃત્ય હાવયેત્ ।

આચાર્ય ઋત્વિકસહિતઃ સપત્નીકઃ સ્વયં શુચિઃ ॥ ૫૯ ॥

રુદ્રેણૈવ નમોઽન્તેન જુહુયાજ્જાતવેદસિ ।

તતઃ સ્વિષ્ટકૃતં હુત્વા હોમશેષં સમાપયેત્ ॥ ૬૦ ॥

આચાર્ય ઋત્વિજશ્ચૈવ પૂજયેદક્ષિણાદિભિઃ ।

ગાં સવત્સાં સવસનામાચાર્યાય નિવેદયેત્ ॥ ૬૧ ॥

તતઃ સકુમ્ભાં તાં મૂર્તિમાચાર્યાય નિવેદયેત્ ।

પ્રીયેતાં મે શિવૌ નિત્યં સ્થાતાં મુક્તિપ્રદૌ મમ ॥ ૬૨ ॥

દિક્પાલમૂર્તિં કુમ્ભાંશ્ચ ઋત્વિગભ્યો દાપયેત્ક્રમાત્ ।

નત્વા તાન્ બ્રહ્મણાન્ દેવિ ગન્ધપુષ્પૈઃ પ્રપૂજયેત્ ॥ ૬૩ ॥

વિત્તશાઠ્યમકુર્વાણો દક્ષિણાભિઃ પ્રસાદેત્ ।

પુનઃ સમ્પૂજ્ય માં લિડ્ગે પ્રાર્થયેદ્વ્રતસિદ્ધયે ॥ ૬૪ ॥

વ્રતમેતત્કૃતં યન્મે પૂર્ણં વાડપૂર્ણમેવ વા ।

રોગાપીડાન્વિતેનેશ દિવા ભુક્તં તુ યન્મયા ॥ ૬૫ ॥

માસિ માસિ ચતુર્દશ્યાં કદાચિત્પુણ્યયોગતઃ ।

સર્વં સમ્પૂર્ણતાં યાતુ ત્વત્પ્રસાદાન્મહેશ્વર ॥ ૬૬ ॥

બ્રાહ્મણાન્ભોજયેત્તત્ર પરેધુશ્ચ ચતુર્દશ ।

સપત્નીકાન્ભક્ષ્યભોજયૈર્ગન્ધપુષ્પાક્ષતાદિભિઃ ॥ ૬૭ ॥

દક્ષિણાભિઃ પ્રતોષ્ઠૈવ સ્વયં ભુજ્જાત બન્ધુભિઃ ।

એવં નરો વા નારી વા વિધવાપિ ચતુર્દશીમ્ ॥ ૬૮ ॥

પ્રાપ્ય મત્પૂજનાધચ્ચ લભતે તચ્છૃણુ પ્રિયે ।

અપુત્રો લભતે પુત્રં કુમારી સત્પતિં લભેત્ ॥ ૬૯ ॥

નિર્ધનો ધનવાન્ભૂયાદાયુર્હીનસ્તથાયુષા ।

ભક્તો મુક્તિમવાપ્રોતિ વિધવા પતિલોકગા ॥ ૭૦ ॥

ભક્તો મદ્રણપો ભૂયાન્મસિ ભૂતાર્થનેન મે ।

કિમ્મુનર્બહુનોક્તેન સર્વાન્ કામાનવાપ્નુયાત્ ॥ ૭૧ ॥

ઈશ્વર ઉવાચ ।

એવં માસચતુર્દશીષુ નિયતઃ સમ્પૂજ્યન્માં હરં

શર્વાણીસહિતં સ શર્મ લભતે સર્વેષુ લોકેષ્વપિ ।

પૂર્વોદયશ્ચશિસુન્દરં નગવરં કૈલાસમધ્યાદરા-

ત્પશ્ચાન્મે ગણપેન્દ્રતામુપગતોઽઙ્ગાનાદ્વિમુક્તો ભવેત્ ॥ ૭૨ ॥

॥ ઇતિ શિવરહસ્યાન્તર્ગતે ઈશ્વરપ્રોક્તં માસશિવરાત્રિપૂજોપદેશં સમ્પૂર્ણમ્ ॥

- ॥ શ્રીશિવરહસ્યમ્ । મહાદેવાખ્યઃ એકાદશમાંશઃ । અધ્યાયઃ ૩૩ માસશિવરાત્રિ સોધાપનવ્રતકથનમ્ ।
વાવૃત્તશ્લોકાઃ ॥

- .. shrIshivarahasyam . mahAdevAkhyah ekAdashamAMshaH . adhyAyaH 33
mAsashivarAtri sodyApanavratakathanam . vAvRRittashlokaH ..

Notes:

Śiva શિવ delivers Upadeśa ઉપદેશ to Pārvatī પાર્વતી about observing MāsaŚivarātri માસશિવરાત્રિ during Kṛṣṇa Caturdaśī કૃષ્ણ ચતુર્દશી of every month and the merits of doing so.

He advises about the Fourteen Names of Śiva શિવચતુર્દશનામાનિ to be recited during MāsaŚivarātri માસશિવરાત્રિ; viz. Ajaikapāda અજૈકપાદ, Ahirbudhnya અહિર્બુધ્ન, Bhava ભવ, Śarva શર્વ, Umāpati ઉમાપતિ, Rudra રુદ્ર, Paśupati પશુપતિ, Śambhu શમ્ભુ, Maheśa મહેશ, Śiva શિવ, Īśvara ઈશ્વર, Mahādeva મહાદેવ, Hara હર and Bhīma ભીમ.

Selected Śloka-s from the Chapter are presented on this page.

The MāsaŚivarātrikṛte ŚivaCatrudaśaNāmāvaliḥ માસશિવરાત્રિકૃતે શિવચતુર્દશનામાવલિઃ and the MāsaŚivarātrikṛte ŚivaŚivāstutiḥ માસશિવરાત્રિકૃતે શિવશિવાસ્તુતિઃ can be accessed from one of the links given below.

Proofread by Ruma Dewan

Ishvaraproktam Masashivaratripujopadesham

pdf was typeset on November 2, 2024

Please send corrections to sanskrit@cheerful.com

